

ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ ВАСИЛЯ ВЕРХОВИНЦЯ В МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ГРИГОРІЯ ЛЕВЧЕНКА

Дем'янюк Наталія Юріївна,
канд. пед. наук, доцент
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
м. Полтава, Україна

Вступ. Григорій Семенович Левченко – видатна постать в історії української національної культури та педагогіки. Заслужений працівник культури України, заслужений діяч мистецтв України, професор, засновник і завідувач кафедри музики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка своєю творчою і педагогічною діяльністю зробив вагомий внесок у розвиток національного хорового мистецтва, популяризацію української народної творчості, патріотичного виховання студентської молоді, підготовку висококваліфікованого, національно свідомого вчителя нової української школи, керівника самодіяльного мистецького колективу.

Мета статті – розкрити процес реалізації педагогічних ідей Василя Верховинця в мистецько-педагогічній діяльності професора Григорія Левченка.

Матеріали та методи. Стаття ґрунтується на матеріалах науково-педагогічних досліджень спадщини В. М. Верховинця та мистецько-педагогічної діяльності Г. С. Левченка. Використовувались історико-логічний, системно-структурний аналіз, синтез, систематизація, узагальнення, вивчення педагогічного досвіду.

Результати та обговорення. Для вирішення нагальних проблем сучасної освіти необхідними є не лише розробка й упровадження інноваційних педагогічних підходів і технологій, але й пізнання, всебічне осмислення і раціональне застосування цінного прогресивного досвіду минулого, усіх найкращих пластів вітчизняної педагогіки.

Кафедра музики Полтавського національного педагогічного університету

імені В. Г. Короленка, яку заснував і впродовж трьох десятиліть очолював професор Григорій Семенович Левченко, зберігає багаторічний досвід і традиції підготовки вчителя музичного мистецтва та керівника художніх колективів. Ці традиції почали зароджуватися сто років тому в діяльності кафедри мистецтвознавства Полтавського інституту народної освіти під керівництвом видатного українського музикознавця, педагога, етнографа, хореографа, композитора Василя Миколайовича Верховинця (1880-1938).

Саме в творчій і педагогічній діяльності професора Г. С. Левченка послідовно і систематично впроваджувались провідні педагогічні ідеї В. М. Верховинця. А саме:

- відродження української національної культури шляхом збирання, збереження і передачі підростаючим поколінням її духовних цінностей;
- застосування етнографічного матеріалу (пісень, танців, ігор, обрядів) в навчально-виховному процесі на всіх ступенях системи освіти;
- комплексне використання елементів музичного, хореографічного і драматичного мистецтва в одній жанровій формі (театралізована пісня, рухлива музична гра, вокально-хореографічна композиція);
- всебічний розвиток та активізації творчих здібностей особистості засобами театралізованої пісні, народного танцю, хорового співу як засобів національного виховання;
- залучення молоді до основ української культури через участь у хорових і хореографічних колективах;
- пропаганда і популяризація справжнього високохудожнього народного мистецтва і протиставлення його різноманітним вульгаризаторським тенденціям.

Педагогічні ідеї В. М. Верховинця повною мірою реалізовувались під керівництвом професора Г. С. Левченка в творчій діяльності українського народного хору «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, який він організував у 1979 році. Склад колективу налічував понад 100 виконавців, серед яких були не лише студенти,

але й викладачі, працівники університету, вчителі шкіл міста Полтави. Спочатку він об'єднував у собі дві групи виконавців – хорову й оркестрову, а пізніше сформувалась і танцювальна група. У 1981 р. український народний хор «Калина» отримав звання самодіяльного народного.

Цей славетний колектив пропагував і популяризував українську народну творчість в Україні та далеко за його межами, сприяв формуванню національної культури студентської молоді та став творчої лабораторією кафедри музики, на базі якої впродовж багатьох років готувались високопрофесійні кадри-майбутні вчителі музичного мистецтва та керівники художніх колективів.

Маючи ґрунтовну музичну освіту, значний, успішний досвід попередньої диригентсько-хорової та педагогічної діяльності, за короткий час маестро сформував і розвинув виконавську майстерність учасників колективу до високопрофесійного рівня, яким володіють лише фахові мистецькі колективи. Він майстерно і талановито у звучанні хору зміг поєднати народну й академічну манери співу в межах виконання одного хорового твору та різноманітного репертуару в цілому. Професор Г. С. Левченко дбайливо підбирав голоси за тембром і діапазоном, значної уваги приділяв постановці співочого дихання, формуванню потрібного характеру звукоутворення, дикції, міг досконало налагодити хоровий стрій і ансамбль, чому сприяла кількісна та якісна рівновага голосів у партіях, постійно працював над удосконаленням вокально-хорової техніки. Важливе значення педагог надавав дотриманню чіткого графіку репетиційних занять, вихованню дисциплінованості в колективі. Надзвичайний успіх «Калини» забезпечував і ретельно дібраний Г. С. Левченком український народнопісенний репертуар в його власній обробці («Ой у полі нивка», «Ой не розвивайся, та сухий дубе», «Ішли воли із діброви», «Ой не світи, місяченьку», «Гай зелененький», «Та нема гірш нікому», «Вийди, Грицю, на вулицю», «Ой у лузі зозуля кувала», «Ой давно, давно в матінки була», «Чорбівські підківки», «Не плач, Рахиле», «Їхав козак за Дунай», «Віночок весільних пісень» тощо) та в обробці українських композиторів («Вербовая дощечка», «Весняний шум» А. Авдієвського, «Їхав

козак з України» П. Пашкевича, «Ти капуста, ти росада» К. Котенка, «Колискова» О. Коциця, «Не сходило вранці сонечко», «Червона калинонька» І. Бідака, «Добрий вечір тобі, пане господарю» А. Авдієвського, «Ой сивая зозуленька» М. Леонтовича, «Марина» І. Сулими тощо) [3].

До репертуару маестро також включав авторські твори українських композиторів («Молитва за Україну» М. Лисенка, «Ще не вмерла в Україні» М. Вербицького, «Гей, у лузі» В. Верховинця, «Шлях до Тараса» А. Осадчого, «Многая літа» Д. Бортнянського, «Літургія», «Діду мій, дударіку» М. Леонтовича, «Полтавські галушки» В. Міщенко, «Чайка степова», «Там, де ми ходили» І. Сльоти, «Гей ви, браття козаченьки!» О. Стадника, «Вітре буйний» В. Захарченка, «Мамина вишня» А. Пашкевича» тощо) та власні, здебільшого написані для українського народного хору «Калина» хорові твори («Земле рідна моя» на сл. М. Бойко, «Од села до села» на сл. Т. Шевченка, «Ой гай, мати, гай» сл. народні, «Посіяла василечків», «Буду милого ждять» на сл. А. Пашка тощо). Декілька років творчо працюючи в колективі, майбутні вчителі досягали високої виконавської вокально-хорової, інструментальної, сценічної майстерності, збагачувались духовно. Безпосередня участь у репетиційній і концертній діяльності сприяла отриманню й удосконаленню методичних, організаторських компетентностей, необхідних для подальшої мистецько-педагогічної діяльності, розвивала їх пізнавальну активність та ініціативу студентів, поглиблювала їх знання з музично-естетичного та національного виховання молодого покоління.

Висновок. Найкращі педагогічні традиції підготовки майбутнього вчителя в Полтавському національному педагогічному університеті успішно розвивались і реалізовувались у творчій і педагогічній діяльності професора Г. С. Левченка. У творчості багатьох очолюваних ним колективів засобами хорового мистецтва віддзеркалювалась його щира, безмежна любов до української пісні, втілюються ідеї пропаганди і популяризації народної творчості, формування національної культури молодого покоління.